

Værgemål

Marjatta den 27. april 2019

Socialrådgiver & handicapkonsulent Vibeke Larsen

www.vhlarsen.dk

mail@vhlarsen.dk

Hvem er jeg?

- Socialrådgiver siden 1988
- Selvstændig konsulent siden 2013
- Erfaring fra bl.a. Aarhus kommune, Aarhus Amt, Center for Små Handicapgrupper, DUKH, leder i Familieafdelingen i Syddjurs kommune

Overgang med synkroniseringsproblemer

For unge med funktionsnedsættelser er overgangen til voksenlivet

- meget spredt og langstrakt – ofte væsentlig forskel på kroppens og hjernens udvikling
- Svær at forholde sig til for både den unge og omgivelser

Og samtidig rammer selv myndigheds-overgangen "som en bombe" ved det 18. år

Hvem kan få en værge?

- Personen skal have en sindssygdom (herunder svær demens), være psykisk udviklingshæmmet eller have anden form for alvorligt svækket helbred.
- Dette skal gøre, at den pågældende ikke kan træffe beslutninger.
- Personen skal have et aktuelt behov for en værge.

Hvem kan søge om værgemål

- Pårørende, fx forældre, søskende
- Kommunen
- Endelig kan regionsrådet eller politidirektøren rejse en værgemålssag

Hvem træffer afgørelse

- Det er Familieretshuset, der beskikker almindelige værger efter værgemålslovens § 5 (personlig og økonomisk værgemål).
- Hvis Familieretshuset finder det betænkeligt at behandle sagen administrativt, eller hvis den, der begæres sat under værgemål, protesterer, oversendes sagen til retten.
- Retten træffer bestemmelse om fratagelse af handleevnen efter værgemålslovens § 6.
- Familieretshuset eller retten sørger for sagens oplysning.
- Hvis den pågældende har bopæl på institution, indhenter Familieretshuset eller retten en udtalelse fra institutionen.

Behov for værgemål

- Skal der træffes retlige beslutninger, er værgemål nødvendigt.
- Det kan fx være i tilfælde, hvor der er tale om tvangsflytning til plejebolig, indgåelse af lejekontrakt eller optagelse af lån til indskud i bolig.
- Kommunen kan indstille til Familieretshuset, at en person, der modsætter sig flytning eller mangler evnen til at give informeret samtykke hertil, skal optages i et bestemt botilbud efter servicelovens § 108 (længerevarende botilbud).

Vurdering af behov

Behovet for værgemål er *ikke* til stede, hvis:

- der ikke skal træffes retlige beslutninger, og
- der ikke er en indtægt eller formue af en væsentlig størrelse.
- Personer, der bor på institution, og som ikke kan varetage deres anliggender, skal ikke nødvendigvis have en værge
- Ligeledes kan en administrationsordning efter fx pensionsloven erstatte eller udsætte behovet for et værgemål.

Der er tale om en konkret vurdering, hvori også formuens sammensætning har betydning.

Begrænsede værgemål (værgemålsloven § 5, stk. 3)

Værgemålet kan begrænses til at angå

- økonomiske forhold, herunder bestemte aktiver eller anliggender
- personlige forhold, herunder bestemte personlige anliggender

Fratagelse af retlig handleevne

- Der er mulighed for at fratage en person den retlige handleevne. Det kan ske i forbindelse med et økonomisk værgemål. Det betyder, at personen bliver umyndiggjort ift sine økonomiske forhold.
- Den, der er frataget den retlige handleevne, mister retten til at varetage sin egen økonomi og retten til at forpligte sig økonomisk.
- Hvis det er en delvis fratagelse af handleevnen, mister man kun retten til at råde ift. de aktiver og anliggender, som er omfattet af den delvise fratagelse af handleevnen.
- Ved en fuldstændig fratagelse af den retlige handleevne, mister man stemmeretten til Folketinget og til folkeafstemninger.

Samværgemål

- Samværgemål er den mindst indgribende form for værgemål.
- Det er en forudsætning for at iværksætte samværgemål, at den pågældende selv ønsker værgemålet iværksat.
- Der kan iværksættes samværgemål for en person, der på grund af uerfarenhed, svækket helbred eller anden lignende tilstand, har behov for hjælp til at administrere sin formue eller varetage andre økonomiske anliggender.
- Samværgemålet kan begrænses til at angå bestemte økonomiske aktiver eller anliggender.
- Der kan ikke iværksættes samværgemål vedrørende personlige forhold.

Værgens opgaver

- skal varetage interesserne for den, der er under værgemål.
- skal sørge for, at formuen bevares og giver rimeligt udbytte.
 - Dvs. værgeren skal sørge for, at indtægterne anvendes til gavn for den, der er under værgemål.
- Hvis værgeren finder det forsvarligt, at den, der er under værgemål, sørger for sine egne behov, kan værgeren overlade denne penge til egen rådighed til dette formål.
- Værgeren kan få nødvendige udlæg dækket og i den udstrækning, det er rimeligt, tillægges vederlag for sit arbejde.
- Beløbene, der fastsættes af Familieretshuset, betales af den, der er under værgemål, eller af Familieretshuset, hvis den unge ikke har midler.

Sundhedsloven

- patienter der ikke kan give informeret samtykke

- **§ 18.** For en patient, der varigt mangler evnen til at give informeret samtykke, kan de nærmeste pårørende give informeret samtykke til behandling. I de tilfælde, hvor patienten er under værgemål, der omfatter personlige forhold, herunder helbredsforhold, jf. værgemålslovens [§ 5](#), kan informeret samtykke gives af værge. I de tilfælde, hvor en patient har afgivet en fremtidsfuldmagt, der omfatter personlige forhold, herunder helbredsforhold, kan informeret samtykke gives af fremtidsfuldmægtigen, i det omfang fremtidsfuldmagten bemyndiger fremtidsfuldmægtigen dertil.
Stk. 2. Har en patient, der varigt mangler evnen til at give informeret samtykke, ingen nærmeste pårørende, værge eller fremtidsfuldmægtig, der kan repræsentere patienten i personlige forhold, herunder helbredsforhold, kan sundhedspersonen gennemføre en påtænkt behandling, hvis en anden sundhedsperson, der har faglig indsigt på området, og som ikke tidligere har deltaget i eller skal deltage i behandlingen af den pågældende patient, giver sin tilslutning hertil.

Sundhedsloven

- øjeblikkeligt behandlingsbehov

- **§ 19.** Hvis en patient, der midlertidigt eller varigt mangler evnen til at give informeret samtykke eller er under 15 år, befinder sig i en situation, hvor øjeblikkelig behandling er påkrævet for patientens overlevelse eller for på længere sigt at forbedre patientens chance for overlevelse eller for et væsentligt bedre resultat af behandlingen, kan en sundhedsperson indlede eller fortsætte en behandling uden samtykke fra patienten eller fra forældremyndighedens indehaver, nærmeste pårørende, værge eller fremtidsfuldmægtig.
- **§ 20.** En patient, der ikke selv kan give informeret samtykke, skal informeres og inddrages i drøftelserne af behandlingen, i det omfang patienten forstår behandlingssituationen, medmindre dette kan skade patienten. Patientens tilkendegivelser skal, i det omfang de er aktuelle og relevante, tillægges betydning.

Information og viden

- Familieretshuset:
<https://familieretshuset.dk/>
- Den Uvildige konsulentordning på handicapområdet, DUKH:
www.dukh.dk

Tak for i dag!